

ІНДИКАТОРИ СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЯТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

©2019 ПЕТРУНЯ Ю. Є., РАЗЖИВІН В. М.

УДК 330.3+338.2
JEL: O30; E22; P45

Петруня Ю. Є., Разживін В. М. Індикатори стану інвестиційно-інноваційної діяльності: методичні підходи до визначення в контексті забезпечення регуляторної діяльності

Оцінка стану інвестиційно-інноваційної діяльності в національній економіці передбачає використання певної системи індикаторів. Одними з функцій системи індикаторів інвестиційно-інноваційних процесів визначено передачу інформації державним інститутам-регуляторам щодо якості та ефективності цих процесів, сприяння правильному управлінському вибору інструментів відповідного впливу. Проаналізовано різні підходи щодо розробки подібних індикаторів. Установлено, що відомі у світі індексно-рейтингові індикатори для вирішення поставленого завдання є недостатньо релевантними. Запропоновано методичний підхід до формування системи індикаторів інвестиційно-інноваційної діяльності, який передбачає відмову від пошуку глобально-інтегрального показника; формування певних груп показників відповідно до тих аспектів інвестиційно-інноваційного процесу, які підлягають оцінюванню; наповнення груп відповідними показниками, які спираються переважно на статистичну інформацію.

Ключові слова: національна економіка, інвестиції, інновації, індикатори, державне регулювання, управління.

DOI:

Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 17.

Петруня Юрій Євгенійович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, Університет митної справи та фінансів (вул. Володимира Вернадського, 2/4, Дніпро, 49000, Україна)

Разживін Віталій Миколайович – магістр з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, начальник відділу міжнародних зв'язків, Університет митної справи та фінансів (вул. Володимира Вернадського, 2/4, Дніпро, 49000, Україна)

E-mail: razzhyvin1992@gmail.com

УДК 330.3+338.2
JEL: O30; E22; P45

Петруня Ю. Е., Разживин В. Н. Индикаторы состояния инвестиционно-инновационной деятельности: методические подходы к определению в контексте обеспечения регуляторной деятельности

Оценка состояния инвестиционно-инновационной деятельности в национальной экономике предполагает использование определенной системы индикаторов. Одними из функций системы индикаторов инвестиционно-инновационных процессов определена передача информации государственным институтам-регуляторам относительно качества и эффективности этих процессов, содействие правильному управленческому выбору инструментов соответствующего воздействия. Проанализированы различные подходы к разработке подобных индикаторов. Установлено, что известные в мире индексно-рейтинговые индикаторы для решения поставленной задачи недостаточно релевантны. Предложен методический подход к формированию системы индикаторов инвестиционно-инновационной деятельности, предусматривающий отказ от поиска глобально-интегрального показателя; формирование определенных групп показателей в соответствии с аспектами инвестиционно-инновационного процесса, подлежащими оценке; наполнение групп соответствующими показателями, которые опираются преимущественно на статистическую информацию.

Ключевые слова: национальная экономика, инвестиции, инновации, индикаторы, государственное регулирование, управление.

Рис.: 1. Табл.: 1. Библ.: 17.

Петруня Юрий Евгеньевич – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой менеджмента внешнеэкономической деятельности, Университет таможенного дела и финансов (вул. Володимира Вернадського, 2/4, Днепр, 49000, Україна)

Разживин Виталий Николаевич – магистр менеджмента внешнеэкономической деятельности, начальник отдела международных связей, Университет таможенного дела и финансов (ул. Володимира Вернадського, 2/4, Днепр, 49000, Україна)

E-mail: razzhyvin1992@gmail.com

UDC 330.3+338.2
JEL: O30; E22; P45

Petrunia Yu. Ye., Razzhyvin V. M. The Indicators of the Status of Investment-Innovation Activity: the Methodical Approaches to Definition in the Context of Ensuring the Regulatory Activity

Evaluation of the status of the investment-innovation activity in the national economy involves the use of a certain system of indicators. Among other, in the system of indicators of the investment-innovation processes, there is the function of transfer to regulatory institutions of the State of information regarding the quality and efficiency of these processes, facilitating the correct managerial choice of instruments for appropriate impact. Different approaches to the development of such indicators are analyzed. It is determined that the known index-rating indicators are not sufficiently relevant for solving the task. The authors suggest a methodological approach to the formation of a system of indicators of investment-innovation activity, which considers refusal of the search for a global-integral indicator; formation of certain groups of indicators in accordance with the investment-innovation process aspects that should be evaluated; filling the groups with relevant indicators that rely largely on statistical information.

Keywords: national economy, investments, innovations, indicators, the State regulation, management.

Fig.: 1. Tabl.: 1. Bibl.: 17.

Petrunia Yuriy Ye. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Management of Foreign Economic Activity, University of Customs and Finance (2/4 Volodymyr Vernadsky Str., Dnipro, 49000, Ukraine)

Razzhyvin Vitalii M. – Master of Management of Foreign Economic Activities, Head of the Department of International Relations, University of Customs and Finance (2/4 Volodymyr Vernadsky Str., Dnipro, 49000, Ukraine)

E-mail: razzhyvin1992@gmail.com

Необхідність підвищення рівня конкурентоспроможності та прискорення темпів зростання української економіки висуває завдання з формування більш ефективної та стратегічно

перспективної моделі інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні. Важливим суб'єктом цього процесу є держава, яка здійснює відповідну регуляторну діяльність. Проте побудова ефективного механізму

регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності залишається для української економіки досить значною проблемою.

Ефективне регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності в країні передбачає якісну аналітичну роботу, точну оцінку результатів та умов її здійснення, виявлення того, наскільки сприятливим є інвестиційний клімат у країні.

Для розв'язання проблеми адекватного оцінювання інвестиційно-інноваційних процесів дослідниками пропонуються ті чи інші індикатори, засновані на чинниках, що охоплюють загальні характеристики економіки, динаміку ряду показників в цілому, за галузями й видами діяльності та безпосередньо стосовно залучення й ефективності використання інвестицій.

Так, чимало досліджень спрямовано на оцінку ефективності залучення інвестицій, дослідження різних аспектів інвестиційно-інноваційного процесу в цілому [1–8]. Важливому питанню знаходження ефективних джерел відтворення та розвитку інвестиційного процесу в економіці України присвячені праці таких фахівців, як О. Балацький, Т. Васильєва, Т. Затонацька, В. Осецький, О. Петухова, Н. Третяк, О. Теліженко, М. Соколов та інших [9–13]. При цьому, здається, що основна увага науковцями концентрується на пошуку інтегральних показників, оцінці стану інвестиційної та/чи інноваційної діяльності в економіці країни, інвестиційно-інноваційному кліматі в ній. Проте значущість проблеми, високий рівень її впливу на загальну динаміку економіки потребують подальшого розвитку наукових досліджень щодо формування найбільш точної системи показників оцінки інвестиційно-інноваційної діяльності в країні.

Метою статті є вдосконалення методичних підходів до розробки системи показників інвестиційно-інноваційної діяльності в країні, забезпечення їх більшої точності та системності для ефективного використання в процесі відповідного державного впливу.

Українська економіка потребує значних інвестицій для забезпечення її подальшого розвитку. Разом з тим, інвестиційний процес у країні не набув достатніх масштабів, інтенсивності та ефективності. Про це, зокрема, свідчать дані щодо прямих іноземних інвестицій в українську економіку (рис. 1), які відображають нестабільну й немасштабну динаміку.

Вирішення проблеми інтенсифікації інвестиційно-інноваційного процесу в країні потребує знаходження ефективних управлінських рішень. Якість цих рішень залежить від якості аналітичної роботи, у тому числі щодо оцінювання інвестиційно-інноваційного процесу.

У світовій економічній літературі та практиці широко відомими стали «індексо-рейтингові» дослідження. Серед них, насамперед, можна виділити розробку таких показників, як Індекс легкості ведення бізнесу (*Doing Business Ranking*) та Індекс глобальної конкурентоспроможності (*The Global Competitiveness Index, GCI*).

Кожний із цих індексів складається із певної кількості субпоказників нижчого рівня, які в сукупності охоплюють певну сукупність факторів, що можуть впливати на рівень інвестиційної й інноваційної діяльності суб'єктів економіки.

Індекс *Doing Business* охоплює кілька важливих аспектів бізнес-середовища. Це, зокрема, кількісні показники щодо регулювання в питаннях започаткування бізнесу, отримання дозволів на будівництво, отримання електроенергії, реєстрації власності, отримання кредитів, захисту міноритарних інвесторів, сплати податків, експортно-імпорتنих торговельних операцій, виконання контрактів і врегулювання неплатоспроможності [14].

Водночас показником *Doing Business* не враховуються такі параметри, як макроекономічна політика, якість інфраструктури, кваліфікація робочої сили, коливання валютних курсів, очікування інвесторів,

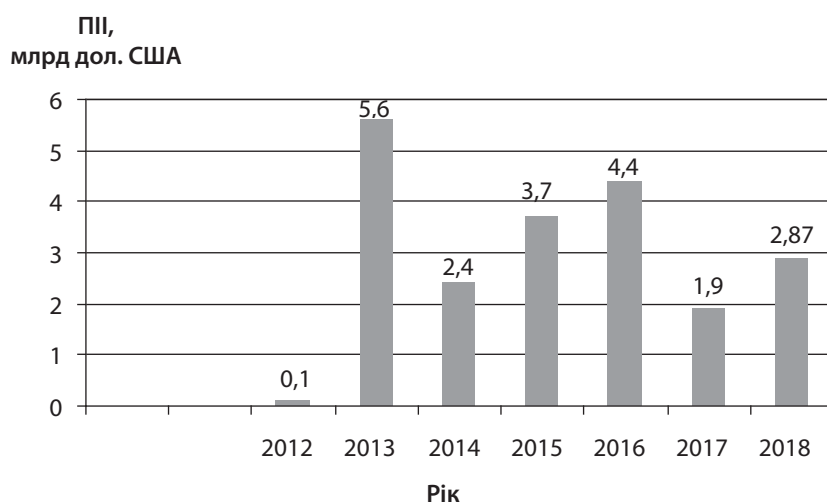

Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України у 2012–2018 рр.

Джерело: складено за [17].

безпеку і рівень корупції. Отже, умови організації й ведення бізнесу розглядаються переважно на рівні нормативного процесу.

Розробники індексу глобальної конкурентоспроможності (*The Global Competitiveness Index*) розуміють конкурентоспроможність як сукупність інститутів, політик і факторів, що визначають рівень продуктивності країни, який, своєю чергою, встановлює рівень процвітання, що може бути досягнутий економікою. Рівень продуктивності також визначає темпи прибутковості, отримані внаслідок інвестицій в економіку, які є фундаментальними рушійними факторами її зростання. Іншими словами, національна конкурентоспроможність – це «здатність країни та її інституцій забезпечити стабільні в середньостроковій перспективі темпи економічного зростання» [15].

Методика розробки індексу, що складається із 113 локальних індикаторів, є комбінацією результатів опитування керівників провідних компаній (приблизно дві третини змінних) і об'єктивних статистичних даних (приблизно третина змінних). Усі змінні об'єднано у 12 груп, що виражаються 12 послідовними субіндексами та визначають конкурентоспроможність національних економік, а саме: якість інституцій, інфраструктура, макроекономічна стабільність, охорона здоров'я, початкову освіту, вища освіта та професійна підготовка, ефективність ринку товарів і послуг, ефективність ринку праці, розвиненість фінансового ринку, рівень технологічного розвитку, розмір ринку, конкурентоспроможність компаній та інноваційний потенціал.

Глобальний інноваційний індекс спирається на два підіндекси – вхідний (*Innovation Input*), що характеризує наявність ресурсів і умови для проведення інновацій, і вихідний (*Innovation Output*), який показує досягнуті результати здійснення інновацій. Обидва, як вхідний, так і вихідний, побудовано на узагальненні індикаторів нижчого рівня. Загальна структура Глобального інноваційного індексу є такою: вхідний інноваційний субіндекс; інституції; політичне середовище; регуляторне середовище; бізнес-середовище; людський капітал і дослідження; освіта; вища освіта; дослідження та розробки; інфраструктура; інформаційні та комунікаційні технології; загальна інфраструктура; екологічна сталість; складність ринку; кредит; інвестиції; торгівля; конкуренція та ринковий масштаб; складність бізнесу; знання працівників; інноваційні зв'язки; поглиблення знань; вихідний інноваційний субіндекс; результати знань і технологій; створення знань; вплив знань; поширення знань; творчі результати; нематеріальні активи тощо.

Ще одним індексом, завданням якого є надання потенційним інвесторам узагальненої оцінки поточного та/або прогнозованого стану певної економіки та/або її інвестиційної привабливості, є Індекс національної асоціації менеджерів із закупівель (PMI)

[16]. PMI складається із субіндексів, що характеризують обсяги: нових замовлень, зокрема на експорт й імпорт; невиконаних замовлень; виробництва; поставок і запасів, а також рівня цін і зайнятості. Індекс PMI застосовується для прогнозування обсягу промислового виробництва; рівня цін; обсягу замовлень підприємств; рівня зайнятості, а також для розрахунку випереджаючих економічних індикаторів.

Зазначимо, що порівняння індикаторів основних глобальних індексів засвідчує, що, по-перше, багато в чому вони перетинаються між собою; по-друге, застосовуються підходи, що передбачають широке використання опитувань респондентів; по-третє, достатньо обмеженим є використання статистичних показників, а індексно-рейтингове оцінювання, напевно, є тим, на що перш за все звертають увагу потенційні міжнародні інвестори при оцінці потенціалу економіки; по-четверте, вони мають спільні методичні недоліки, а саме: більшість індикаторів є оціночними і не представлені на ресурсах офіційної світової, європейської чи національної статистики, крім того, всі вони роблять акцент на оцінці інвестиційного та/або інноваційного потенціалу економіки, а не результатів інвестиційно-інноваційної діяльності її суб'єктів.

Зазначимо, що в переважній більшості досліджень спостерігається прагнення на підставі окремих показників отримати той чи інший інтегральний показник, що оцінює стан інвестиційної та/або інноваційної діяльності в економіці країни, інвестиційно-інноваційний клімат узагальнено. Зокрема, ми спостерігаємо таку ситуацію для глобальних індексів. Логіка таких підходів цілком зрозуміла, бо, очевидно, що в бізнес-управлінні зручніше приймати рішення на підставі єдиного індикатора, ніж аналізувати велику кількість значень окремих факторів. Разом з тим, окремі фактори характеризують окремі, часто дуже відмінні одна від одної сфери інвестиційно-інноваційної діяльності та стану бізнес-клімату, тому їх узагальнення, напевно, впливає на точність оцінки.

На нашу думку, *першим методичним кроком* у «методичній конструкції» оцінювання стану інвестиційно-інноваційної діяльності в національній економіці має бути визнання обмеженості ідеї пошуку «єдиного, інтегрального показника».

Другим методичним кроком у розробці показників оцінювання стану інвестиційно-інноваційної діяльності національної економіки та її інвестиційно-інноваційної привабливості має бути класифікація показників на певні групи залежно від того, які функції в аналітичній роботі може виконувати та чи інша з них. На нашу думку, доцільно сконцентрувати наукову увагу на оцінці стану інвестиційного процесу в межах групування його найважливіших складових таким чином:

1. Показники масштабів інвестиційного процесу (обсяги капіталовкладень, обсяги залучених ресурсів тощо).

2. Показники інтенсивності, достатності інвестиційних процесів (рівень відтворення основних фондів, стан основних фондів тощо).

3. Показники фінансової (комерційної) ефективності інвестиційних процесів (прибутковість, рентабельність, дохідність тощо).

4. Показники загальноекономічної (макроекономічної) віддачі інвестиційного процесу (ВВП, доходи, якість життя тощо)

5. Показники інноваційності інвестиційних процесів (технічне переозброєння, реконструкція, технологічні та товарні інновації тощо). На нашу думку, інноваційність є важливою спрямованістю інвестиційного процесу. Це один із найважливіших показників рівня його якості, рівня стратегічної спрямованості. Ефект на макрорівні від інноваційної діяльності може бути загальноекономічним, соціальним, ресурсним, екологічним, бюджетним тощо.

6. Показники інвестиційної привабливості національного бізнес-середовища.

Перевагами такого науково-методичного підходу, на нашу думку, є, по-перше, функціональна структуризація інвестиційної діяльності та, відповідно, більш точна оцінка стану реалізації певних функцій загального інвестиційного процесу. По-друге, всі зазначені вище показники позбавлені суб'єктивно-особистісного впливу, в їх розрахунках можуть бути використані виключно статистичні дані.

Кожна з цих груп індикаторів виконує свої функції, служить певним завданням та цілям управлінської аналітичної роботи.

І третім методичним кроком має бути наповнення зазначених груп відповідними конкретними показниками, які б найбільш точно та функціонально забезпечували відповідне оцінювання.

У табл. 1 наведено окремі приклади можливого наповнення двох груп індикаторів – масштабів інвестиційних процесів та інвестиційної привабливості (цю групу поділено на дві підгрупи – індексно-рейтингову та статистичну). Зазначимо, що наповнення може передбачати використання ряду характеристик індикаторів: наприклад, суб'єктивність – об'єктивність оцінки індикатора, характер – якісний чи кількісний тощо.

Таблиця 1

Приклади наповнення та характеристики складових окремих груп індикаторів інвестиційно-інноваційної діяльності

Індикатор	Суб'єктивний/ Об'єктивний	Якісний/ Кількісний	Статичний/ Динамічний
Індикатори інвестиційної привабливості (індексно-рейтингова група)			
Індекс легкості ведення бізнесу (DBR)	Суб'єктивний	Якісний	Статичний
Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI)	Суб'єктивний	Якісний	Статичний
Глобальний інноваційний індекс (GII)	Суб'єктивний	Якісний	Статичний
Індекс національної асоціації менеджерів із закупівель (PMI)	Суб'єктивний	Якісний	Статичний
Індикатори інвестиційної привабливості (статистична група)			
ВВП	Об'єктивний	Кількісний	Статичний
Індекс ВВП	Об'єктивний	Кількісний	Динамічний
Індекс інфляції	Об'єктивний	Кількісний	Динамічний
Доходи населення	Об'єктивний	Кількісний	Динамічний
Індекс доходів населення	Об'єктивний	Кількісний	Статичний
Кількість населення	Об'єктивний	Кількісний	Динамічний
Індекс кількості населення	Об'єктивний	Кількісний	Статичний
Індикатори масштабів інвестиційного процесу			
Обсяг інвестицій	Об'єктивний	Кількісний	Статичний
Індекс обсягу інвестицій	Об'єктивний	Кількісний	Статичний
Обсяг інвестицій в основний капітал	Об'єктивний	Кількісний	Динамічний
Динаміка обсягу інвестицій в основний капітал	Об'єктивний	Кількісний	Статичний
Обсяг державних інвестицій	Об'єктивний	Кількісний	Динамічний
Індекс обсягу державних інвестицій	Об'єктивний	Кількісний	Статичний

ВИСНОВКИ

Подальше вдосконалення державної політики регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності в економіці України потребує інтенсифікації дослідницьких зусиль щодо вдосконалення системи показників оцінки інвестиційно-інноваційної стану національної економіки. Можливі подальші розробки щодо пошуку «найкращого» інтегрального показника. Водночас не менш важливий пошук у напрямку розробки груп показників залежно від того, які саме складові інвестиційно-інноваційного процесу підлягають оцінюванню. У статті виділено відповідні аспекти даного процесу та запропоновано шість груп індикаторів. Наступне завдання полягає в тому, щоб здійснити найбільш точний відбір конкретних показників для кожного групи. При цьому суттєвого значення набуває максимальне позбавлення від суб'єктивного оцінювання, надання домінуючого пріоритету статистичним показникам. У сукупності такий підхід може забезпечити вдосконалення якості управлінської аналітичної роботи та розвиток системи державного регулювання інвестиційно-інноваційних процесів у країні. ■

ЛІТЕРАТУРА

- Falk M.** Factors influencing the FDI Location choice for knowledge intensive services and headquarters within the EU and Austria / Austrian Institute of Economic Research (WIFO). FIW-Research Reports 2012/13 No. 02. December 2012. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/76cf/2eaad50a28b7b9d7fc86272d411c07c549dc.pdf>
- Yasmin B., Hussain A., Chaudhary M.** Analysis of factors affecting foreign direct investment in developing countries. *Pakistan Economic and Social Review*. 2003. Vol. XLI. No. 1-2. P. 59–75.
- Прокопенко О. В., Кліменко О. В.** Механізм залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Механізм регулювання економіки*. 2009. № 4. Т. 2. С. 233–239.
- Третяк Н. М.** Фактори формування інвестиційного клімату в Україні. *Фінансовий простір*. 2013. № 3. С. 165–170.
- Walsh J. P., Yu J.** Determinants of Foreign Direct Investment: A Sectoral and Institutional Approach. *IMF Working Paper*. WP/10/187. 2010. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp10187.pdf>
- Sawkut R., Voopen, S., Taruna R., & Vinesh S.** Determinants of FDI: Lessons from African economies. *Journal of Applied Business and Economics*. 2009, Vol. 9. Issue 1. P. 293–308.
- Балацький О. Ф., Теліженко О. М., Соколов М. О.** Управління інвестиціями : навч. посіб. 2-ге вид., перероб., допов. Суми : Університетська книга, 2004. 232 с.
- Осецький В. Л.** Інвестиції та інновації: проблеми теорії і практики : монографія. Київ : ІАЕ УААН, 2003. 412 с
- Осецький В. Л.** Інвестиційна модель зростання економіки. *Фінанси України*. 2003. № 1. С. 21–27.
- Осецький В. Л., Затонацька Т. Г.** Стратегія нарощування інвестиційного потенціалу національної економіки. *Фінанси України*. 2006. № 7. С. 38–49.
- Петруня Ю., Осецький В.** Проблеми функціонування акціонерного механізму залучення інвестицій в Україні. *Вісник Національного банку України*. 2000. № 8. С. 58–60.
- Васильєва Т. А.** Інноваційна складова в структурі макроекономічних індикаторів економічного розвитку : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. 118 с.

- Петухова О. М.** Інвестування : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2014. 336 с.
- Doing Business.** URL: <http://www.doingbusiness.org>
- World Economic Forum.** URL: <http://www.weforum.org/reports>
- “PMI”.** URL: <http://www.markit.com/>
- Зовнішньоекономічна діяльність.** Статистична інформація / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

REFERENCES

- Balatskyi, O. F., Telizhenko, O. M., and Sokolov, M. O. *Upravlinnia investytsiiami [Investment Management]*. Sumy: Universytetska knyha, 2004.
- Doing Business. <http://www.doingbusiness.org/>
- Falk, M. “Factors influencing the FDI Location choice for knowledge intensive services and headquarters within the EU and Austria”. Austrian Institute of Economic Research (WIFO). FIW-Research Reports 2012/13 No. 02. December 2012. <https://pdfs.semanticscholar.org/76cf/2eaad50a28b7b9d7fc86272d411c07c549dc.pdf>
- Osetskyi, V. L. *Investytsii ta innovatsii: problemy teorii i praktyky [Investment and innovation: problems of theory and practice]*. Kyiv: IAE UAAN, 2003.
- Osetskyi, V. L. “Investytsiina model zrostantia ekonomiky” [Investment model of economic growth]. *Finansy Ukrainy*, no. 1 (2003): 21-27.
- Osetskyi, V. L., and Zatonatska, T. H. “Stratehiia naroshchuvannia investytsiinoho potentsialu natsionalnoi ekonomiky” [A strategy for increasing the investment potential of the national economy]. *Finansy Ukrainy*, no. 7 (2006): 38-49.
- “PMI”. <http://www.markit.com/>
- Petrunia, Yu., and Osetskyi, V. “Problemy funktsionuvannia aktsionernoho mekhanizmu zaluchennia investytsii v Ukraini” [Problems of functioning of the joint-stock mechanism of attraction of investments in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 8 (2000): 58-60.
- Pietukhova, O. M. *Investuvannia [Investment]*. Kyiv: TsUL, 2014.
- Prokopenko, O. V., and Klimenko, O. V. “Mekhanizm zaluchennia inozemnykh investytsii v ekonomiku Ukrainy” [The mechanism of attraction of foreign investments in the economy of Ukraine]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky*, vol. 2, no. 4 (2009): 233-239.
- Sawkut, R. et al. “Determinants of FDI: Lessons from African economies”. *Journal of Applied Business and Economics*, vol. 9, no. 1 (2009): 293-308.
- Tretiak, N. M. “Faktory formuvannia investytsiinoho klimatu v Ukraini” [Factors of formation of investment climate in Ukraine]. *Finansovyi prostir*, no. 3 (2013): 165-170.
- Vasylieva, T. A. *Innovatsiina skladova v strukturі makroekonomichnykh indyktoriv ekonomichnoho rozvytku [An innovative component in the structure of macroeconomic indicators of economic development]*. Sumy: DVNZ «UABS NBU», 2010.
- Walsh, J. P., and Yu, J. “Determinants of Foreign Direct Investment: A Sectoral and Institutional Approach”. *IMF Working Paper*. WP/10/187. 2010. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp10187.pdf>
- World Economic Forum. <http://www.weforum.org/reports>
- Yasmin, B., Hussain, A., and Chaudhary, M. “Analysis of factors affecting foreign direct investment in developing countries”. *Pakistan Economic and Social Review*, vol. XLI, no. 1-2 (2003): 59-75.
- “Zovnishnyoeconomichna diialnist. Statystychna informatsiia” [Foreign economic activity. Statistical information]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>